

сприятиме оптимізації соціально-психологічного клімату у підрозділах національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Розенберг Б. М. Ненасильницьке спілкування: мова життя / пер. з англ. О. І. Олійник. Харків : «Ранок», 2020. 256 с.

УДК 347.97

Власенко Софія Борисівна,

доцент кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3645-9599>

**ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ
ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Дотримання правил етичної поведінки – це базова умова ефективної взаємодії працівників Національної поліції України із колегами та громадянами. Етичні аспекти варто брати до уваги в усіх напрямках діяльності поліцейських, оскільки вони закладають основи професіоналізму та професійної компетентності. Порушення етичних норм накладає відбиток на процес міжособистісних відносин, комунікації, імідж працівників поліції, підриває довіру населення до працівників НПУ, створює перешкоди на шляху кар’єрного зростання тощо. Особливого значення проблема формування професійної етики працівників Національної поліції України набуває в умовах воєнного стану. Війна чинить негативний вплив на психіку кожного громадянина України, стимулюючи виникнення негативних емоцій, серед яких домінує місце відводиться страхів, дисфоричним проявам, зокрема гніву, різним видам агресії (фізичній, вербальній, негативізму, образам підозрливості та ін.), відчуттям безсилля та провини. Дотримання норм професійної етики в кризових умовах дозволяє контролювати негативні емоційні прояви, нормалізувати взаємовідносини із оточуючими, формувати толерантність.

Особливості професійної етики поліцейських – досить широко та всесторонньо вивчене питання з позиції різних наук: соціології, права, педагогіки, філософії та ін. Дану проблему висвітлюють у своїх роботах О. Бандурка, О. Барабаш, С. Братков, В. Євтушок, І. Єпішко, М. Кожушко, Т. Колеснік, В. Кущенко, А. Лапкін, О. Г. Нівля, К. Пальшков, Г. Петрова, В. Поклад, Я. Пономаренко, М. Роговенко, В. Романенко, Я. Свічкарьова, В. Солодкевич, В. Трофименко, В. Ухач, П. Червоний та багато інших науковців. Беручи до уваги повноту та всесторонність вивчення даної проблеми, варто зазначити, що дослідження особливостей професійної етики поліцейських в рамках психологічних досліджень, станом на сьогодні залишається

недостатньо розкритим питанням. Таким чином, актуальність зазначеної проблеми та нестаче її вивчення в галузі психологічних наук, зумовили вибір теми доповіді: «До проблеми формування професійної етики працівників Національної поліції України».

Мета доповіді полягає у теоретичному аналізі особливостей професійної етики поліцейських, виділення основних етичних вимог до діяльності працівника НПУ та визначенні основних шляхів розвитку та вдосконалення професійної етики.

Під поняттям «професійна етика» розуміють кодекси поведінки, що покликані забезпечувати моральний характер міжособистісної взаємодії в межах професійної діяльності.

Відповідно до поглядів Г. Петрової професійна етика працівників поліції являє за своєю суттю трьохкомпонентну структуру, що вміщує наступні складові:

I. Цінності та принципи.

II. Якості та чесноти.

III. Норми та стандарти [1].

Розглянемо дану структуру детальніше.

Серед провідних етичних цінностей працівників Національної поліції України прийнято виділяти верховенство права, гуманізм та професіоналізм. Зазначимо, що саме професійні цінності визначають спрямованість діяльності особистості. Окрім перерахованих, у діяльності поліцейських особливе місце посідають національні та громадянські цінності, що у період воєнного стану набувають особливого значення. Також варто зазначити, що в системі життєвих цінностей працівників поліції повинні домінувати суспільні та професійні цінності, цінності спілкування та страви, індивідуалістичні та альтруїстичні.

Основними етичними якостями та чеснотами працівників Національної поліції України називають толерантність, справедливість, неупередженість, чесність. Вважаємо, що до перерахованих необхідно додати такі професійно важливі якості як розвиток пізнавальної сфери, в першу чергу, мова іде про критичне мислення та уміння приймати важливі рішення, комунікативні навички, здатність до емпатії, вольові якості та ін. У таблиці 1 відображено професійно-важливі якості, що мають виняткове значення для діяльності поліцейських.

Таблиця 1

Професійно-важливі якості працівників НПУ

Група ПВЯ	ПВЯ	Характеристика ПВЯ
Інтелектуальні ПВЯ	Професійна пам'ять, увага, професійне мислення тощо	Мова йде про когнітивні процеси, які складатимуть основу

		професійного інтелекту
Комунікативні ПВЯ	Здатність логічно та чітко висловлювати власні думки, здатність до ефективного спілкування та розуміння співрозмовника, комунікативна спрямованість	Покладені в основу ефективної комунікації і в екстремальних ситуаціях сприяють реалізації контактної, інформаційної, регулятивної, координаційної та інших функцій
Моральні ПВЯ	Чесність, патріотизм, активна громадська позиція, національна свідомість, толерантність, гуманність, повага до честі та гідності інших тощо	Перераховані якості займають одне із найважливіших місць у структурі ПВЯ правоохоронців, а під час війни набувають виняткового значення
Емоційно-вольові ПВЯ	Емоційна стійкість, здатність до емпатії та саморегуляції, цілеспрямованість, витривалість, самостійність та ін.	Допомагають зберігати спокій та рівновагу при виникненні екстремальних ситуацій
Лідерські ПВЯ	Авторитетність, вимогливість, ініціативність, принциповість	Сприяють тому, що в умовах екстремальної ситуації правоохоронець без вагань може взяти на себе відповідальність за прийняття життєво важливих рішень

Перераховані якості особистості забезпечують розвиток та вдосконалення професійної етики поліцейських.

До норм та стандартів, які регулюють професійну етику працівників поліції, відносять стандарти ООН, стандарти Ради Європи, закони та підзаконні акти України тощо.

Таким чином, професійна етика працівника поліції – складне трьохкомпонентне утворення, що містить у своєму складі не тільки філософські та правові, а й психологічні феномени, тобто має тісний зв'язок із психічними явищами особистості.

Серед основних етичних вимог, що висуваються по відношенню до професійної діяльності працівників НПУ, О. Барабаш та В. Солодкевич виділяють такі:

1. Постійне самовдосконалення, в тому числі, культурне, інтелектуальне, професійне.

2. Усвідомлення власної соціальної ролі та важливості власного професіоналізму.

3. Розумне та гуманне застосування владних повноважень.

4. Володіння такими моральними якостями як принциповість, мужність, безкомпромісність.

5. Професійна честь та гідність, підтримка професійного іміджу правоохоронця та ін. [2].

Поділяючи думку авторів, варто зазначити, що у процесі формування професійної етики працівників НПУ особливого значення набуває професійне навчання, оволодіння нормами та правилами поведінки, притаманними для даного суспільства, розвиток власного світогляду та емоційно-почуттєвої сфери, збагачення власного культурного досвіду. Вищевикладене надає можливість виділити два напрямки формування професійної етики у працівників Національної поліції України:

I. Теоретичний.

II. Практичний.

Беручи до уваги важливість теми доповіді, нерозривний взаємозв'язок професійної етики працівників поліції із їх психологічними якостями та властивостями вбачаємо доцільним продовжити теоретико-емпіричні дослідження в межах заявленої теми.

Список використаних джерел

1. Петрова Г. М. Основні цінності й принципи професійної етики поліцейського. *Філософські та методологічні проблеми права*, 2020. № 1 (19). С. 32–43.

2. Барабаш О. О., Солодкевич В. І. Професійна етика у правоохоронній діяльності України: національні тенденції та зарубіжний досвід // Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції: матеріали доповідей, виступів і повідомлень учасників VII-го Всеукраїнського круглого столу. Львів, 2021. С. 21–26.

УДК 159.9-051:005.963(417)

Волошина Оксана Василівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень ННІЗДН Національної академії внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4166-2847>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СУПЕРВІЗІЇ ДЛЯ ПСИХОЛОГІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ